

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT POLITYKI RODZINNEJ

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 529 06 60, fax +48 22 529 06 61
www.mrpips.gov.pl; E-Mail: info@mrpips.gov.pl

Warszawa, dnia 26 listopada 2018 r.

DSR.IV.821.1433.2018.ES

Odpowiadając na petycję, złożoną w dniu 12 października 2018 r., w przedmiocie wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, uprzejmie informuję;

Brak prawa do świadczenia pielęgnacyjnego przez osoby posiadające prawo do emerytury lub renty wynika wprost z art. 17 ust. 5 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych (t.j.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.), zgodnie z którym, świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego.

Postulaty zmian dotyczących zwiększenia wsparcia materialnego osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w tym m.in. rozwiązanie kwestii braku prawa do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunów mających ustalone prawo do świadczeń emerytalno-rentowych w wysokości niższej niż wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, jest przedmiotem prac rządu.

Aby jednak postulaty te mogły zostać zrealizowane niezbędne są zmiany w zakresie orzecznictwa o niepełnosprawności/niesamodzielności. Zmiany w tym zakresie powinny być podstawą stworzenia kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ponadto mając na uwadze trudną bieżącą sytuację osób niepełnosprawnych, rząd Prawa i Sprawiedliwości, w ostatnim czasie podjął następujące działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów:

- 1) podniesienie od dnia 1 czerwca br. wysokości renty socjalnej do wysokości minimalnej emerytury. Ta podwyżka wraz bezprecedensowym podwyższeniem renty w 2017 r. i 2018 r. oznacza, że wysokość renty w okresie rządów PIS wzrosła o ok. 40%;
- 2) przyjęcie ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wprowadza ona szczególne uprawnienia w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej, usług farmaceutycznych oraz wyrobów medycznych dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Rozwiązania te zagwarantują niepełnosprawnym co najmniej 520 zł miesięcznych oszczędności z tytułu wydatków na wyroby medyczne i rehabilitację;
- 3) przyjęcie ustawy wprowadzającej II etap programu „Za życiem”. Wprowadza ona:
 - a) możliwość powrotu osób niepełnosprawnych do WTZ,
 - b) usługi wspierające i rehabilitacyjne w ramach zajęć klubowych w warsztatach terapii zajęciowej,
 - c) dłuższy zasiłek opiekuńczy,
 - d) udogodnienia dla niepełnosprawnych pracowników,
 - e) wyłączenie kwoty zasiłku pielęgnacyjnego z dochodów osoby niepełnosprawnej, pozostającej na utrzymaniu podatnika przy obliczaniu ulgi rehabilitacyjnej w podatku dochodowym od osób fizycznych,
 - f) rezygnację z kwotowego progu dochodowego przy uldze rehabilitacyjnej. Na uwagę zasługuje też rezygnacja z kwotowego określania maksymalnego progu dochodowego osób odliczających od swojego dochodu wydatki poniesione na cele rehabilitacyjne. W efekcie próg ten został zwiększony. W myśl nowych przepisów dochody osób niepełnosprawnych nie będą mogły przekroczyć dwunastokrotności kwoty renty socjalnej określonej w ustawie o rencie socjalnej w wysokości obowiązującej w grudniu danego roku podatkowego;
- 4) poprawa funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej poprzez zwiększenie wysokości dofinansowania:

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

- koszt rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej zostanie zwiększony do wysokości 16 596 zł (od 1 lipca 2018 r.), a także w kolejnych latach: w roku 2019 r. dofinansowanie wyniesie 17 796 zł oraz w 2020 r. i w latach następnych - 18 996 zł,
 - rocznego pobytu jednego niepełnosprawnego pracownika w zakładzie aktywności zawodowej - do wysokości 22 000 zł;
- 5) podwyższenie zasiłku pielęgnacyjnego (dotychczas 153 zł) do wysokości dodatku pielęgnacyjnego (215,84 zł). Przy czym zasiłek od 1 listopada 2018 r. wyniesie 184,42 zł (wzrost o 31,42 zł), natomiast od 1 listopada 2019 r. – 215,84 zł (wzrost o 31,42 zł). W sumie wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wzrośnie o 62,84 zł, tj. ok. 40%;
 - 6) podwyższenie od 1 listopada 2018 r. specjalnego zasiłku opiekuńczego (dotychczas 520 zł) o 100 zł, tj. ok. 20% (i tym samym także podstawy opłacania, ze środków budżetu państwa, składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i zdrowotne za opiekunów otrzymujących to świadczenie);
 - 7) podwyższenie od 1 listopada 2018 r. zasiłku dla opiekuna (dotychczas 520 zł) o 100 zł, tj. ok. 20% (i tym samym także podstawy opłacania, ze środków budżetu państwa, składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i zdrowotne za opiekunów otrzymujących to świadczenie).

Odnosząc się do wyrażonej w petycji propozycji przyznania opiekunom osób niepełnosprawnych uprawnionym do świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym specjalnego dodatku do tego świadczenia – w postaci różnicy między kwotą pobieranej emerytury lub renty a kwotą świadczenia pielęgnacyjnego, należy wskazać, że jednym z podstawowych założeń reformy systemu emerytalnego z 1999 r. było przywrócenie temu systemowi charakteru ubezpieczeniowego. Wiązało się to z koniecznością uzależnienia nabycia prawa do określonego świadczenia od spełnienia się ryzyka ubezpieczeniowego oraz ścisłego powiązania wysokości świadczenia z okresem opłacania składek na ubezpieczenia społeczne oraz z wysokością otrzymywanego wynagrodzenia, będącego podstawą wymiaru składek na te ubezpieczenia. Ponieważ w systemie tym stopa procentowa składki emerytalnej jest jednakowa dla wszystkich ubezpieczonych, jednolite muszą być również dla wszystkich grup społeczno-zawodowych objętych zakresem tego

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

ubezpieczenia uregulowania stosowane przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury i jej wysokości.

Konieczność sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny nie jest ryzykiem emerytalnym ani rentowym, dlatego też obecnie obowiązujący stan prawny nie przewiduje możliwości nabycia uprawnień do emerytury lub renty z tego tytułu, ani przyznania dodatków pieniężnych do tych świadczeń. Mając na względzie, że fundusze na świadczenia emerytalno-rentowe gromadzone są ze składek osób ubezpieczonych, a dostęp do świadczeń i ich wysokość zdeterminowane są opłaconą składką, należy wskazać, że zwiększenie wsparcia finansowego dla osób sprawujących opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, poprzez wypłatę ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych różnicy między wysokością świadczenia pielęgnacyjnego a kwotą przysługującej danej osobie emerytury lub renty, byłoby sprzeczne z zasadami techniki ubezpieczeniowej i spowodowałoby nieuzasadnione obciążenie pozostałych ubezpieczonych. Wsparcie kierowane do opiekunów osób niepełnosprawnych nie powinno być zatem finansowane ze środków ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się natomiast do kwestii wysokości świadczeń emerytalnych, należy wskazać, że sposób ustalania wysokości emerytur i rent określają szczegółowo przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość należnego świadczenia związana jest zarówno z długością okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i z wysokością wynagrodzenia osiąganego w trakcie aktywności zawodowej, będącego podstawą wymiaru składek na te ubezpieczenia. Zasadniczo im dłużej dana osoba pracowała i im wyższe składki opłacała, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. Innymi słowy, im bardziej ubezpieczony partycypował w tworzeniu dochodów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym większym stopniu ma on prawo z nich korzystać w postaci emerytury lub renty.

W ramach systemu ubezpieczeń społecznych do podstawowych instrumentów oddziałujących na sytuację materialną emerytów i rencistów należy waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych. Ekonomiczna i społeczna funkcja waloryzacji polega na przeciwdziałaniu deprecjacji świadczeń, czyli realnemu spadkowi ich siły nabywczej, co powinno przeciwdziałać wpadaniu emerytów i rencistów w sferę ubóstwa.

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Od 2008 roku w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych funkcjonuje reguła corocznej waloryzacji emerytur i rent. Wskaźnik waloryzacji odpowiada średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym, zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Mechanizm waloryzacji polega na pomnożeniu kwoty świadczenia oraz podstawy jego wymiaru przez wskaźnik waloryzacji i jest korzystny dla świadczeniobiorców, ponieważ poza wzrostem cen uwzględnia także – częściowo – wzrost płac.

Emerytury i renty waloryzowane są 1 marca każdego roku w taki sposób, aby nie traciły swej siły nabywczej w relacji do kosztów utrzymania, a – w miarę możliwości finansowych budżetu państwa i Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – realnie wzrastały. Waloryzacja ma zatem zapobiec obniżaniu poziomu materialnego życia emerytów i rencistów w warunkach wzrostu cen.

W tym miejscu należy podkreślić, że eliminacja zagrożenia ubóstwem wśród polskich rodzin, w tym wśród emerytów i rencistów, stanowi jeden z głównych celów polityki społecznej państwa. Również w ramach polityki ubezpieczeń społecznych stale poszukiwane są rozwiązania zmierzające do poprawy sytuacji emerytów i rencistów znajdujących się w najtrudniejszym położeniu, uwzględniające z jednej strony potrzeby socjalne świadczeniobiorców, a z drugiej bieżącą sytuację gospodarczą oraz stan budżetu państwa i finansów ubezpieczeń społecznych.

Rozumiejąc trudną sytuację osób pobierających najniższe świadczenia emerytalne, w 2017 roku wprowadzono zmiany w zasadach waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Od dnia 1 marca 2017 r. świadczenia zostały podwyższone prognozowanym wskaźnikiem waloryzacji, nie mniej jednak niż o kwotę 10 zł. Ponadto nastąpił wzrost wysokości najniższych świadczeń emerytalnych do kwoty 1000 zł dla tych osób, które spełniają warunki stażowe do pobierania minimalnego, gwarantowanego przez państwo świadczenia. Dzięki temu najniższe świadczenia zostały podwyższone w stopniu większym, niż w przypadku przeprowadzenia waloryzacji na dotychczas obowiązujących zasadach. Z kolei 2018 r. wskaźnik waloryzacji emerytur i rent ukształtował się na poziomie 102,98%, co oznaczało jeden z wyższych wzrostów świadczeń emerytalno-rentowych w ostatnich latach.

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

W celu zapewnienia w nadchodzącym roku odczuwalnej poprawy sytuacji materialnej emerytów i rencistów, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowany został projekt *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw*. Projekt ten przewiduje zarówno podwyższenie świadczeń najniższych, jak i zmianę zasad waloryzacji wszystkich świadczeń. Projekt zakłada między innymi, że od dnia 1 marca 2019 r. wszystkie świadczenia emerytalno-rentowe zostaną podwyższone wskaźnikiem waloryzacji (obecnie w prognozowanej wysokości 3,26%), jednak nie mniej niż o kwotę 70 zł. Zastosowanie w 2019 r. zasad waloryzacji procentowej, z gwarantowaną minimalną podwyżką, nie tylko zapewni ochronę realnej wartości wszystkich wypłacanych świadczeń emerytalno-rentowych, lecz wyjdzie również naprzeciw oczekiwaniom większości emerytów i rencistów co do wyższych podwyżek przysługujących im świadczeń.

Dyrektor
Departamentu Polityki Rodzinnej

Olgięrd Podgórski

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI